

УДК 658.012.32

**EVOLUTION OF CONCEPTUAL APPROACHES TO FORMING
DEVELOPMENT STRATEGIES**
**ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ
РОЗВИТКУ**

Kononova Oleksandra / Кононова О.Є.*s.econ.s., as.prof. / к.е.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-7215-8574

*Prydneprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture,
Dnipro, Chernyshevsky 24a, 49600**ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»,
Дніпро, вул. Чернишевського 24а, 49600*

Анотація. В статті визначення сутності поняття «стратегія розвитку» розпочато з дослідження структурних елементів цього феномену, зокрема, розглянуто характеристики та зміст понять «стратегія» та «розвиток».

В статті доведено, що комплексне вивчення теоретичної концептуалізації сутності поняття стратегії розвитку на рівні економічних систем виступає у якості основи подальшого формування, впровадження та оцінки їх ефективності. Відповідно до напрямку концептуалізації сутності поняття стратегії розвитку нами здійснено підбір, узагальнення, визначення змісту розробок авторів за даною проблематикою.

Представлено авторський перелік видів стратегій розвитку суб'єкта галузі, який сформульовано на засадах використання порівняльного, аналітичного методів, методу системного підходу.

Ключові слова: стратегія, розвиток, галузевий розвиток, ефективність, класифікація, стратегія розвитку.

Вступ

Методичні аспекти стратегічного управління є сучасним інструментом управління галузевого розвитку в умовах швидких трансформацій ринкового, інформаційного, технологічного, наукового та суспільного середовища. Здійснення стратегічного управління орієнтовано на забезпечення позицій розвитку, які покликані забезпечити тривалу життєстійкість підприємницьких структур того або іншого сектора економіки в умовах зовнішніх та внутрішніх впливів. Успішний процес формування методик розробки стратегій розвитку передбачає володіння вичерпними та об'єктивними знаннями щодо ознак формування та видів стратегій розвитку на рівні суб'єктів галузі. Встановлення зазначених теоретичних аспектів було здійснено в даному дослідженні через систематизацію та огляд положень наукових джерел, визначення власних авторських підходів за певними проблемними питаннями.

Основна частина

В ході комплексного дослідження сформульовано наступні висновки щодо стану вивчення та розробки проблематики трактування та характеристики поняття «стратегія», а саме, всі наукові підходи не містять дискусійних характеристик (ознак) зазначеного об'єкта аналізу. Зокрема, встановлено, що дане поняття визначається авторами (І. Ансофф [3], А. Дойль [11], М. Портер [38], Б. Карлофф [13], Л. Шеховцева [33]) в розрізі системи цільових орієнтирів,

які можна забезпечити певним комплексом задач, заходів, рішень управлінського оптимізаційного характеру щодо удосконалення становлення. Відповідно, зазначені автори дотримуються єдиних традиційних поглядів на вказану проблематику. В ході оцінки наукових розвідок встановлено, що сучасна наукова економічна думка немає таких розробок та обґрунтованих тверджень, які б були сформульовані всупереч вказаному традиційному підходу.

Як зазначено вище, у статті окрема увага приділена вивченню такого складового структурного елементу досліджуваного феномену, як «розвиток». Доведено, що зазначене поняття вивчалось:

1) в контексті дискусійних підходів. Зокрема, відзначається, що є трактування, які складено на загальному рівні, не адаптованому до становлення економічних суб'єктів. В даній площині підкреслено положення трактування сутності поняття розвитку, визначене в роботі Л. Мельника [39]. Вказано, що автор визначає сутність розвитку як процес зростання, прогресу та еволюційних змін (мається на увазі еволюція в рамках суспільного розвитку). Нами доведено певну поверховість та узагальнений характер підходу, також вказано, що прирівнювання процесу розвитку з еволюційними процесами не досить відповідає фактичному стану справ. Зокрема, визначається, що розвиток економічних суб'єктів, пов'язаний з їх самостійний прогресом, може суттєво випереджати загальну еволюцію на загальному рівні розвитку (економічні стадії розвитку), особливо, якщо це стосується інноваційних суб'єктів господарювання в певних галузях;

2) через призму підходів, які характеризують дане поняття в розрізі сутнісних ознак, які об'єктивно визначають характеристики вказаного процесу стосовно підприємницьких структур тих або інших галузей економіки. В рамках трактувань, сформульованих відповідно до об'єктивних тверджень, доведено, що їх автори (О. Раєвнева [22], В. Соколенко, О. Бондаренко [25, с. 72]) визначають розвиток економічних суб'єктів у якості керованого, цілеспрямованого, обґрунтованого процесу кількісних, якісних, кількісних трансформацій стану, обумовлених адаптуванням до умов середовища, пов'язаних з постійним прогресом відповідно до обраного напрямку.

Здійснено вивчення наукових підходів щодо сутності поняття стратегії розвитку під кутом зору їх характеристики через призму виокремлення основних ознак (характеристик), окреслених в положеннях праць авторів, які дослідували це питання (А. Дергоусова [9, с. 96], Б. Твісс [40], І. Ансофф [3], І. Бланк [41], А. Градов [42], Д. Аакер [43], Р. Гремінгер [40], М. Портер [38], О. Пушкар, Ю. Путятін, О. Тридід [40], Ф. Котлер [44], Ю. Лідовський, К. Мельникова, В. Носков [45], М. Крук [46], В. Соловійов [47])). В ході дослідження наукових джерел виділено низку сутнісних ознак, серед яких виділено, зокрема: стратегічне цілеутворення та встановлення механізму реалізації цілей в умовах змінюваного середовища; ознаку революційності; поділ факторів та умов середовища суб'єкта економічної системи за ознакою теорії SWOT-аналізу (сильні, слабкі сторони, можливості та загрозливні напрямки); ознака штучності або природності (достовірності, об'єктивності,

грунтовності) характеру стратегії розвитку; ознака гнучкості стратегічного планування та управління; варіативність способів, заходів щодо досягнення стратегічних цілей; певний комплекс правил щодо прийняття стратегічних рішень; процедура синергізму (об'єднання) всіх елементів стратегічного управління, як ознака стратегії розвитку суб'єкта економічної діяльності, що обумовлює забезпечення досягнення цільових орієнтирів. Представлена систематизація є досить комплексною, враховує сучасний стан дослідження вказаної проблематики. При цьому, встановлено, що склад зазначених ознак не передбачений в положеннях праць авторів, які виділили певні з них у якості тих, що є основними у трактуванні сутності вказаного феномену.

Вагомий внесок у вивчення досліджуваного поняття в контексті ознаки стратегічного цілеутворення і визначення механізму (його елементів) реалізації цілей в умовах змінюваного середовища здійснила А. Дергоусова [9, с. 96]. Авторка узагальнила значний перелік підходів до даного питання (розглянула трактування наведені такими дослідниками, як Б. Твісс, І. Ансофф, І. Бланк, А. Градов, Д. Аакер, Р. Гремінгер, М. Портер, О. Пушкар, Ю. Путятін, О. Тридід, Ф. Котлер, Ю. Лідовський, К. Мельникова, В. Носков, М. Крук, В. Соловійов, І. Денисюк [8, с. 114], Г. Мінцберг [37], Дж. Джонсон та К. Скулс [36], В. Збарський [12, с. 42-43], О. Гудзь [7, с. 347], О. Тур [30, с. 41], М. Туленков [29, с. 105], В. Македон [17, с. 371], Ю. Погорелов [21, с. 78], С. Клименко [14, с. 345], М. Хацер [31, с. 111], А. Чандлер [35], В. Кобелєв, Ю. Захарченко [15, с. 300], О. Трухан [28, с. 240], Ю. Рябущиць [24], З. Шершньова [34, с. 74], І. Ансофф [3], М. Мартиненко і І. Ігнатієва [18, с. 125]), і на підставі акценту на врахуванні основних ключових ознак цього феномену визначила власне авторське формулювання, яке, за її твердженням є універсальним та враховує багатосторонні характеристики сутності поняття стратегії розвитку. Було відзначено, що ознаки зазначеного поняття, встановлені в трактуванні А. Дергоусової [9, с. 96] є такими, що об'єктивно визначають його сутність, хоча і не є вичерпними. При цьому, важливим є те, що дослідниця здійснила комплексний аналіз підходів до категоріального апарату, сформований в дослідженнях значної чисельності авторів, які вивчали вказане питання.

Доведено, що такі науковці, як І. Денисюк [8, с. 114], Г. Мінцберга [37] дотримуються поглядів щодо трактування сутності зазначеного поняття, викладеного А. Дергоусовою [9, с. 96] (орієнтир на ознаки стратегічного цілеутворення і визначення механізму (його елементів) реалізації цілей в умовах змінюваного середовища), при цьому вказують на те, що всі стратегії розвитку об'єктивно характеризуються революційним характером впровадження.

В даному дослідженні здійснено узагальнення наукових поглядів на вказане поняття з точки зору його визначення за характеристиками факторів та умов середовища суб'єкта економічної системи за ознакою теорії SWOT-аналізу (сильні, слабкі сторони, можливості та загрозові напрямки). Доведено, що не всі прихильники такого підходу націлені на врахування всіх чотирьох елементів теорії, іноді зустрічаються трактування в рамках посилення на один або декілька елементів. В рамках орієнтиру на вказану ознаку розглянуто

підходи:

1) І. Денисюк [8, с. 114]. Зокрема, зазначено, що авторка як враховує ознаки першого наукового підходу (стратегічне цілеутворення та існування організаційних заходів реалізації цілей в умовах змінюваного середовища), так і акцентує увагу на тому, що стратегія розвитку дає певні можливості для економічних суб'єктів.

2) Дж. Джонсона та К. Скулса [36]. Встановлено, що дослідники при визначенні сутності цього поняття орієнтуються як на ознаку стратегічного встановлення цілей та заходів їх досягнення, так і на ознаку теорії SWOT-аналізу (елемент, пов'язаний з можливостями формування ресурсного потенціалу економічного суб'єкта відповідно до стратегічних очікувань щодо результатів діяльності). В нашому дослідженні виявлено, що автори обмежуються даним елементом і не посилаються на інші три елементи зазначеної теорії (сильні та слабкі сторони, загрози);

3) В. Збарського [12, с. 42-43]. Визначено, що дослідник при формулюванні сутності поняття стратегії розвитку згадує характеристики ознаки встановлення цільових орієнтирів, механізму заходів із їх досягнення з огляду на умови середовища, посилається на ознаку сильних сторін (потенціалу), можливостей, які будуть реалізовані при впровадженні даної стратегії тощо.

4) О. Гудзь [7, с. 347]. Було відмічено врахування автором при трактуванні даного поняття трьох згаданих видів сутнісних ознак, зокрема: стратегічного цільового орієнтування, визначення заходів досягнення цілей з урахуванням впливу внутрішнього та зовнішнього середовища; ознаки революційності стратегічного (вказівка на використання гнучкого плану заходів інноваційного характеру); посилення на елементи теорії SWOT-аналізу (сильні, слабкі сторони, можливості та загрозові напрямки) (зазначено посилення ступені ризику (слабкі сторони), умови та фактори зовнішнього та внутрішнього середовища (в тому числі людського чинника), які можуть виступати, в свою чергу, сильними, слабкими сторонами, загрозами, можливостями, використання інвестиційних коштів для забезпечення високої ефективності результатів, збільшення конкурентних позицій як підприємства в цілому, так і його продукції, яке є можливістю для підприємства). Зазначено досить високий рівень ґрунтовності та комплексності підходу автора до охоплення сутнісних ознак, які характеризують вказаний феномен.

5) О. Тур [30, с. 41]. В процесі аналізу погляду авторки на трактування сутності зазначеного поняття встановлено, що воно сформульовано з огляду на дві ознаки, а саме: традиційну, пов'язану із цілеутворенням та механізмом реалізації цілей, але визначено, що не зазначено потреби врахування умов внутрішнього та зовнішнього середовища; ознаку елементів теорії SWOT-аналізу (акцент на створенні позитивних сторін функціонування, отримання можливостей (перспектив, пріоритетів тощо)).

6) М. Туленкова [29, с. 105]. Встановлено, що досліджуване поняття автор визначає виходячи з вказівки на ознаки: традиційного підходу (стратегічне цілеутворення, визначення організаційного механізму досягнення цільових

напрямоків, вказівка на умови зовнішнього середовища, але немає врахування внутрішніх умов функціонування економічного суб'єкта); теорії SWOT-аналізу (посилання на можливості росту, високий рівень конкурентних позицій, сприяння виживанню, як одного з елементів теорії SWOT-аналізу);

7) В. Македона [17, с. 371]. Визначено, що трактування автора близьке за охопленням сутнісних ознак до того, яке сформульоване М. Туленковим [29, с. 105]. Зокрема, автором здійснено посилання на традиційний підхід (акцент на встановлення стратегічних планових цільових орієнтирів, завдань, які сприятимуть їх досягненню). Хоча, як доведено, автор на вказує потреби врахування впливу умов зовнішнього та внутрішнього середовища, дія яких може вносити корективи у отримання сталих запланованих стратегією результатів розвитку економічних суб'єктів. Також відмічено вказівку на ознаку елементів теорії SWOT-аналізу. Зокрема, зазначаються можливості отримання бажаних результатів внаслідок реалізації стратегії розвитку. Дослідник не акцентує увагу інших елементах теорії SWOT-аналізу, зокрема, потребі врахування можливих загроз, сильних та слабких сторін розвитку суб'єкта економічної діяльності, для якого розробляють стратегію розвитку.

8) Ю. Погорелова [21, с. 78]. Нами виявлено, що зазначений автор сформулював трактування даного поняття під кутом врахування: ознаки елементів теорії SWOT-аналізу (посилання на виникнення та реалізацію нових можливостей, властивостей, характерних рис, якостей, які можуть стати як сильними, так і слабкими сторонами, загрозами для економічних суб'єктів); ознаки стратегічного цільового орієнтування, встановлення програмних заходів досягнення цілей з урахуванням впливу внутрішнього та зовнішнього середовища (традиційний, найбільш розповсюджений підхід); ознаки штучності або природності характеру стратегії розвитку економічного суб'єкта (акцент на тому, що стратегія розвитку може мати як штучний (в тому числі суто декларативний), так і природний (достовірний, об'єктивний, обґрунтований) характер. Слід відмітити актуальність та об'єктивність аргументації дослідником посилання на ознаку штучності або природності характеру стратегії розвитку економічного суб'єкта.

С. Клименко [14, с. 345]. Встановлено, що авторка визначила трактування сутності вказаного поняття в розрізі традиційної ознаки, пов'язаної з стратегічним цілеутворенням, встановленням програмних заходів та механізму реалізації цілей в умовах внутрішнього, зовнішнього середовища, із посиланням на ознаку штучності або природності характеру стратегії розвитку економічного суб'єкта (обумовлено вказівкою дослідниці на потребі формування якісної (достовірної, ґрунтовної) стратегії розвитку економічних суб'єктів). Можна відмітити, що С. Клименко розглядає суть досліджуваного поняття під кутом зору сучасного становлення цього феномену в функціонуванні підприємницьких структур різних галузей.

Вказано на те, що сучасні автори все більше звертають до врахування ознаки штучності або природності характеру стратегії розвитку економічних суб'єктів. Зокрема, посилання на дану ознаку поряд з акцентом на традиційній ознаці передбачено в трактуванні М. Хацера [31, с. 111]. Було доведено, що

вказане поняття визначене з огляду на: традиційну ознаку, в контексті якої відмічено акцент на цілеутворенні та встановленні комплексу заходів реалізації цільових засад, але не враховано умов зовнішнього середовища (зроблено тільки посилання на елемент внутрішнього середовища – фактичний ресурсний потенціал економічного суб'єкта); ознаку штучності або природності характеру стратегії розвитку економічних суб'єктів (відмічено необхідність формування переліку стратегічних параметрів, виокремлених в тому числі з огляду на існуючий ресурсний потенціал економічних суб'єктів).

Також відмічено важливий внесок наукових розвідок А. Чандлера [35]. Під час аналізу трактування досліджуваного поняття визначено, що автор використав положення: першої традиційної ознаки, так як визначено акцент на стратегічних цілях, заходах їх реалізації, при цьому не враховано умов зовнішнього та внутрішнього середовища, дію на зміну результатів виконання стратегічних напрямків розвитку суб'єктів економічної системи; ознаки елементів теорії SWOT-аналізу (посилання на використання позитивних сторін (визначеного ресурсного потенціалу економічних суб'єктів, нових можливостей (які виникли завдяки досягненню встановлених стратегічних цілей діяльності); ознаки штучності або природності характеру стратегії розвитку економічних суб'єктів (вказано на потребу встановлення системи раціональних стратегічних орієнтирів). Вказано, що підхід автора передбачає досить значний склад сутнісних ознак, і це свідчить про важливе місце досліджень автора в розвитку сучасної економічної думки за досліджуваною проблематикою.

Певну роль у розкритті характеристик та категоріального апарату відіграла наукова праця В. Кобелева, Ю. Захарченка [15, с. 300]. Зокрема, встановлено, що автори розглядають досліджуване поняття з огляду на положення першої сутнісної ознаки (в частині того, що стратегія розвитку є системою цільового стратегічного орієнтування та заходів, націлених на реалізації цілей розвитку економічного суб'єкта, відсутня вказівка на те, що стратегічне планування та управління реалізацією цільових засад здійснюється в умовах зовнішнього та внутрішнього середовища, які потрібно враховувати для виконання завдань). Також дослідники роблять акцент на ознаці елементу теорії SWOT-аналізу (передбачено можливості для економічних суб'єктів отримання високої ефективності діяльності в довгострокову та короткостроковому періодах). Окрім того, було виявлено, що автори висувають власне трактування з урахуванням необхідності безперервного, постійного коригування параметрів стратегічного планування та управління, що відповідає характеристиці ознаки гнучкості стратегії розвитку економічних суб'єктів.

Проаналізовано також систематизацію сутнісних ознак та підхід до трактування вказаного поняття, визначених в дослідженні О. Трухана [28, с. 240]. Встановлено, що автор здійснює акцент на: традиційній ознаці, яка враховує стратегічне цілеутворення, визначення заходів реалізації цільових засад, вказівку на потребу будівництва стратегії розвитку з огляду на вплив умов зовнішнього та внутрішнього середовища; ознаці гнучкості стратегії розвитку економічних суб'єктів (обумовлено формування адаптивної політики в умовах змінюваного, нестабільного ринкового середовища, здійснення гнучкого

реагування на вплив зовнішнього та внутрішнього середовища).

Можна визначити положення трактування сутності поняття стратегії розвитку, сформульовані в роботі Ю. Рябущиця [24]. Автор, так як і більшість дослідників враховує основні засади традиційної сутнісної ознаки (акцент на стратегічних заходах реалізації стратегії та самій стратегії, без зазначення потреби передбачення впливу умов внутрішнього та зовнішнього середовища), посилається на характеристики ознаки, пов'язаної із врахуванням елементів теорії SWOT-аналізу (відмічено, що поява негативних обставин розвитку економічного суб'єкта обумовлює потребу використання елементів коригування стратегічних планових аспектів), передбачає ознаку гнучкості стратегії розвитку економічних суб'єктів (зазначається, що коригування стратегії потрібні для протидії впливу обставин непередбачуваного характеру (віднесення їх до системи незапланованих стратегічних рішень)). Нами відмічено певну дискусійність підходу автора стосовно окремих аспектів потреби здійснення коригувань стратегії розвитку, але в цілому слід відзначити вагомий внесок дослідника у становлення наукової бази за напрямком.

Розглянуто теоретичний внесок З. Шершньової [34, с. 74] щодо питання трактування сутності досліджуваного поняття. Встановлено, що авторка трактує сутність вказаного феномену через призму: традиційної ознаки (акцент на стратегічному цілеутворенні, засобах та способах реалізації стратегічних цільових орієнтирів, хоча не передбачено посилення на потребу урахування впливу умов внутрішнього та зовнішнього середовища тощо); ознаці варіативності способів, заходів щодо досягнення стратегічних цілей (твердження щодо багатоваріантності вибору способів реалізації стратегії розвитку в рамках засад власної стратегічної політики); на ознаці елементів теорії SWOT-аналізу (вказівка на те, що вибір стратегії розвитку здійснюється зважаючи на власну політику, яка можливо враховує слабкі, сильні сторони, можливості та загрози функціонування економічних суб'єктів). Відзначено, що авторка представляє досить комплексне обґрунтування цих сутнісних ознак, які виступають основою змісту досліджуваного поняття.

Проведено аналіз положень наукового підходу до трактування зазначеного поняття, сформульованого в рамках дослідження І. Ансоффа [3], Ю. Рябущиця [24]. Відмічено, що автори пропонують розглядати сутність поняття стратегії розвитку через призму ознаки певного комплексу правил щодо прийняття стратегічних рішень. Встановлено, що І. Ансофф [3] при характеристиці даного поняття концентрує увагу на традиційній сутнісній ознаці (посилання на стратегічне цілеутворення та встановлення правил досягнення цілей, умови зовнішнього і внутрішнього середовища) та ознаці врахування комплексу правил стосовно прийняття стратегічних рішень як основи стратегії розвитку економічних суб'єктів. Схожий підхід висунуто Ю. Рябущицем [24].

Підкреслено особливу роль у розвитку теоретичних аспектів досліджуваної проблематики положень роботи М. Мартиненка і І. Ігнатієвої [18, с. 125]. Виявлено, що автори висвітлюють сутність даного поняття в контексті: традиційної ознаки (акцент на стратегічному цілеутворенні, визначенні правил досягнення цільових засад, вказівці на врахуванні дії умов

зовнішнього та внутрішнього середовища); ознаки елементу теорії SWOT-аналізу (посилання на можливості реалізації стратегічних цілей певних суб'єктів економічної діяльності, відносно яких створюються вказані стратегії, які можуть бути досягнуті у разі вірного виконання стратегічних завдань розвитку); процедури синергізму (об'єднання) всіх елементів стратегічного управління, як ознаки стратегії розвитку суб'єктів економічної діяльності, що обумовлює забезпечення досягнення цільових орієнтирів. Встановлено, що врахування третьої ознаки є передумовою встановлення оціночних параметрів ефективності стратегії розвитку суб'єктів підприємництва в різних галузях економіки.

Необхідно констатувати, що представлене нами трактування враховує встановлені вище сутнісні ознаки, які комплексно характеризують його економічну природу з точки зору широкого комплексу характеристик та особливості. Встановлено, що проаналізовані підходи стали основою як для створення категоріального, так і частково розробки методики оцінки стану стратегії розвитку як за фактичними, так і за прогнозними даними.

Питання класифікації та характеристики основних стратегій розвитку розкрито в дослідженні через призму їх ключових ознак типологізації. Керуючись переліком та характеристиками зазначених ознак нами було сформульовано авторський підхід до питання класифікації основних стратегій розвитку суб'єкта економічної діяльності. Відмічено, що в цьому переліку здійснено врахування найкращих наукових трактувань щодо вказаного питання, проведено універсалізацію положень сучасної наукової думки за даним напрямком дослідження, вказано на інноваційні напрямки, характерні практиці функціонування суб'єктів господарювання.

За даним напрямком слід відмітити комплексне та системне дослідження переліку та характеристик стратегій розвитку, виокремлених за локальною ознакою. Найбільший внесок у дослідження локальних стратегій розвитку суб'єктів економічних галузей, на наш погляд, здійснено О. Пащенко [19]. Встановлено загальний характер класифікації локальних стратегій розвитку, який за твердженням дослідниці, обумовлений їх систематизацією залежно від ознак орієнтиру на стан ринкових позицій (зміна частки ринку), масштаби, напрямки функціонування за різними сферами (зростання або обсягів діяльності, обсягів використання ресурсів, витрат, організаційної зовнішньої інтеграції тощо), продуктової політику. Відмічено, що в рамках вказаної ознаки авторка виділила та навела характеристики таких стратегій розвитку, зокрема: 1) види стратегій розвитку, що передбачають концентроване зростання, і включають: стратегії підвищення ринкових позицій; стратегії, пов'язані з розвитком ринків; стратегії, пов'язані з розвитком продуктового асортименту (розробкою, позиціонуванням, просуванням та збутом нових видів продуктів (послуг)) тощо; 2) види стратегій розвитку, що передбачають інтегроване зростання, представлені: стратегіями зворотних вертикальних інтеграцій; стратегіями прямих вертикальних інтеграцій; 3) види стратегій розвитку, що передбачають диверсифіковане зростання, і включають централізовану, горизонтальну та конгломеративну диверсифікацію; 4) види стратегій

розвитку, що пов'язані із скороченням діяльності, витрат. Відзначено, що поданий дослідницею підхід до типологізації стратегій має характеристики базового, фундаментального, може виступати основою нових модифікацій в розрізі дії цільових змін, умов внутрішнього та зовнішнього середовища. Відповідно, кожна із стратегій розвитку може бути як адаптована, так і прийнята у якості основної в практичній діяльності суб'єктів підприємництва. Також потрібно відмітити значну наукову цінність переліку, наведеного авторкою, оскільки він може бути застосований у якості даних для підготовки навчально-методичних матеріалів.

Досліджуючи види стратегій розвитку ми вивчали та використовували теоретичний підхід відповідно до ознаки класифікації стратегій розвитку, визначеної в контексті їх поділу за стадіями змін життєвого циклу продукції (послуг), напрямків діяльності. В рамках цього наукового підходу відмічено перелік базових стратегій розвитку, сформульований Н. Алексєєвою [1], який, на наш погляд, може вважатися традиційним в практиці функціонування суб'єктів підприємництва, і їх зміст характеризує певні зміни у діяльності, обумовлені трансформаціями певних об'єктів управління (продукція, ринкові позиції, технологічне забезпечення тощо). Встановлено, що авторка висуває наступний склад стратегій розвитку, зокрема [1]: стратегії, пов'язані з підтриманням стабільності; стратегії, пов'язані з ростом; стратегії, пов'язані із скороченням (росту, ринкових позицій, обсягів випуску та реалізації продукції тощо). Відповідно, в рамках вказаної класифікації дослідниця вказує на стратегію росту, яка відповідає стадії росту об'єкта (товару, напрямку діяльності), суб'єкта, стратегію, яка передбачає стабілізацію об'єкта або суб'єкту на ринку (може характеризувати стадію зрілості або стабілізації), стратегію скорочення (відповідає стадії спаду). Варто відмітити, що в дослідженні проаналізовано інші наукові підходи до типологізації стратегій вказаної категорій, сформульовані щодо певних їх видів, а саме, вказане питання вивчали:

1) С. Віханський [6], яким запропонована класифікація стратегій росту, яка включає: стратегії, пов'язані з концентрованим ростом; стратегії, пов'язані з інтегрованим ростом; стратегії, пов'язані з диференційованим ростом. І. Ансофф [3], Л.Довгань, Ю. Каракай, Л.Артеменко [10], В. Рульєв, С. Гуткевич [23], які висувають класифікацію стратегій розвитку з позицій, аналогічних до підходу С. Віханського.

2) А. Баланович [4]. Авторка пропонує модифікований варіант видів стратегій розвитку, який складається з: стратегій, пов'язаних з концентрованим ростом (основаних на орієнтирі суб'єкта економічної діяльності на трансформації ринків, розробку, просування та збут нових видів продукції); стратегій, пов'язаних з інтегрованим розвитком, які обумовлюють забезпечення збільшення масштабів діяльності завдяки доповненню асортименту продукції (послуг) новими видами; стратегій, пов'язаних з диверсифікацією діяльності; стратегій, пов'язаних із здійсненням перегрупувань сил (потенціалу) в цілях підвищення рівня ефективності функціонування суб'єкта економічної системи.

3) О. Вініченко [5, с. 47-48]. Встановлено, що авторка висунула

комплексну класифікацію та надала характеристики стратегіям розвитку в розрізі їх поділу за стадіями змін життєвого циклу продукції (послуг), напрямків діяльності. Дослідниця пропонує таку типологію стратегій розвитку суб'єктів господарювання, яка складатиметься, зокрема, з: стратегій зростання, пов'язаних із ростом масштабів підприємства, його діяльності, можливостями розширень, орієнтиром на отримання домінуючих позицій на ринку (стратегії концентрації, диверсифікації та інтеграції); стратегій стабілізації, що характеризуються домінуванням суб'єкта галузі на ринку певного рівня, неможливістю забезпечення зростання в умовах власного лідерства (стратегії стабілізації положення на ринку, стратегії захисту ринкових позицій та стратегії виживання на ринку); стратегій скорочення, обумовлених відсутністю внутрішніх можливостей для зростання (існування мінімального прибутку, низької рентабельності, збитковості), які складаються з: стратегій переорієнтації та скорочення, стратегій скорочення (відокремлення), стратегій скорочення витрат, стратегій ліквідації (товарної лінійки, підрозділів, підприємства тощо); стратегій реструктуризації, обумовлених низькою ефективністю, модифікацією масштабів діяльності підрозділів, суб'єктів підприємницької діяльності (стратегії виробництва, стратегії реструктуризації активів, стратегії фінансової реструктуризації, стратегії реструктуризації).

Відмічено, що заслуговує уваги підхід до класифікації стратегій розвитку суб'єктів підприємництва, сформульований в рамках їх багаторівневої структуризації (автори Т. Старшинова, Н. Перепелиця [26]). Вказується, що представлені авторами стратегії цього типу включають наступний перелік, а саме: 1) корпоративні стратегії розвитку (портфельні стратегії, стратегії росту, конкурентні стратегії; 2) ділові стратегії розвитку (бізнес-стратегії), які представлені локальними стратегічними планами завоювання сильних довгострокових конкурентних позицій компанії; 3) функціональні стратегії розвитку, що обумовлюють конкретизацію деталей в кожному стратегічному плані дій як щодо загальної стратегії розвитку за всіма підрозділами, так і щодо кожного напрямку діяльності; 4) операційні (інструментальні) стратегії розвитку, які дають можливість більш детально, аніж на функціональному рівні визначити конкретні стратегічні ініціативи, способи найкращих варіантів використання окремих складових (ресурсної бази) в рамках діяльності суб'єкта підприємництва як за кожним конкретним напрямком, так і в цілому тощо. Вказаний підхід суттєво розширює досліджувану проблематику з огляду на системність, оптимальне охоплення широкого кола сфер діяльності суб'єктів господарювання.

В роботі розглянуто підхід до класифікації стратегій розвитку в рамках адаптації суб'єктів господарської діяльності до впливів зовнішнього та внутрішнього середовища (автори Н. Цопа, О. Галушко, С. Галушко [32]). Встановлено, що наукові розвідки дослідників мають важливе значення в контексті забезпечення потреб врахування впливів середовища. Відмічено, що типи стратегій, сформульовані авторами можуть бути використані у якості локальних при стратегічному обґрунтуванні розвитку суб'єктів господарювання в контексті коригування певного фінансового результату від

управління тими або іншими профільними напрямками, стратегічному обґрунтуванні виходу з фінансової кризи (фінансово-економічна стратегія розвитку тощо).

У науковій праці А. Андрєєвої [2, с. 188-190] детально розкрито перелік основних видів стратегій розвитку суб'єктів галузі, визначений з огляду на низку ознак, що визначають стратегічні пріоритети їх діяльності. Вказана класифікація має певну наукову цінність зважаючи на вичерпні характеристики обраних стратегій, але, як встановлено в процесі аналізу не є вичерпною щодо видів. Проаналізовано підхід Т. Корнеєвої, С. Нікітіна [16], які, як і А. Андрєєва [2, с. 188-190] концентрують основні види стратегій розвитку в площині певних ознак, які ідентифікують основні цільові напрямки функціонування суб'єктів галузей, для яких розробляють стратегічні плани.

Досліджено авторську пропозицію Т. Корнеєвої, С. Нікітіна [16] щодо виділення типів стратегій розвитку суб'єктів підприємництва сформульованих з огляду на врахування ознак комплексності та локальності за окремими напрямками. Слід звернути увагу на підхід авторів щодо структури комплексної стратегії розвитку, яка, на їх думку, може складатись з: базової стратегії продукція-ринковий простір, яка на стратегічному рівні передбачає склад продукції, технології виробництва, ринки збуту, механізм стратегічного управління розробкою, просуванням, збутом в рамках ринкового простору тощо; функціональних стратегій, в рамках яких повинні бути чітко визначені, обґрунтовані: науково-технологічні аспекти; стратегічний план виробничої стратегії; стратегічний план маркетингової стратегії; ресурсних стратегій, які повинні включати: фінансову стратегію (стратегічний план управління фінансовими ресурсами); кадрову стратегію; стратегію матеріально-технічного забезпечення щодо всіх сфер та напрямків діяльності; стратегію технічного розвитку з відповідним обґрунтуванням підходів до формування технічного забезпечення, норм амортизації тощо. Відзначено комплексність та системність підходу авторів, успішність поєднання різних категорій локальних стратегій розвитку, які дають змогу забезпечення цільових орієнтирів за широким спектром завдань. Встановлено, що в контексті зазначеного підходу існує схожа класифікація стратегій розвитку, сформульована в дослідженні О. Пипко [20].

Висновки

Систематизація та вивчення сучасних наукових праць за досліджуваною проблематикою дозволила сформулювати авторський підхід до питання класифікації основних стратегій розвитку суб'єкта економічної діяльності. А саме, до основних видів стратегій розвитку суб'єкта галузі можна віднести:

1) локальні стратегії розвитку, які визначаються за функціональними (процесними), структурно-управлінськими, ринковими та продуктовими, фінансово-економічними цільовими орієнтирами та можливостями;

2) інноваційні локальні стратегії розвитку, які визначають управління всіма (конкретними) сферами діяльності і пов'язані з орієнтиром на покращення існуючих позицій за всіма (конкретними) напрямками діяльності;

3) комплексні сталі стратегії розвитку, які представляють собою

оптимальні комбінації локальних сталих стратегій розвитку;

4) комплексні гнучкі стратегії розвитку, які включають оптимальні комбінації локальних гнучких стратегій розвитку, і найбільш адаптовані до змін ринкового середовища, є конструкторами його трансформацій, визначають нові тренди та тенденції тощо.

Представлений авторський перелік видів стратегій розвитку суб'єкта галузі сформульовано на засадах використання порівняльного, аналітичного методів, методу системного підходу. Наукова новизна запропонованого підходу полягає в тому, що нами враховано найкращі наукові трактування щодо вказаного питання, здійснено універсалізацію положень сучасної наукової думки за визначеним аспектом дослідження, вказано на інноваційні напрямки, характерні практики функціонування суб'єктів галузі.

Література:

1. Алексеева Н.И. Классификация базовых стратегий зростання підприємства. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. 2012. Вип. 3 (13). С. 71-80.
2. Андреева А.А. Виды и элементы стратегии развития предприятия. Вестник ВУиТ. 2010. №20. С. 186-192.
3. Ансофф И. Стратегическое управление; пер. с англ. под ред. Л.И. Евенко. М.: Экономика, 1989. 519 с.
4. Баланович А.М. Теоретико-методичні засади формування стратегій розвитку підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 8. Ч. 2. С. 77-81.
5. Виниченко Е.Н. Сравнительная характеристика базовых стратегий развития предприятий. Европейський вектор економічного розвитку. 2015. № 2 (19). С. 40-52.
6. Виханский О.С. Стратегическое управление. М.: Экономист, 2015. 284 с.
7. Гудзь О.І. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 346-352.
8. Денисюк І. Стратегія розвитку підприємства харчової промисловості: економічна сутність. Економічний аналіз. 2013. Вип. 12. Ч. 3. С. 112-115.
9. Дергоусова А.О. Щодо питання визначення сутності поняття стратегії розвитку транспортного підприємства. Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. 2010. № 4 (12). С. 88-101.
10. Довгань Л. Є., Каракай Ю.В., Артеменко Л.П. Стратегічне управління. К. : Центр учбової літератури, 2009. 440 с.
11. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика: пер. с англ. СПб.: Питер, 1999. 560 с.
12. Збарський В.К. Сутність поняття «стратегія розвитку» малого підприємства. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2013. Вип. 181(6). С. 36-45.
13. Карлофф Б. Деловая стратегия: концепция, содержание, символы; пер. с англ. М.: Экономика, 1991. 238 с.

14. Клименко С.М. Формування стратегії розвитку підприємства з урахуванням ризиків. Бізнес Інформ. 2013. № 8. С. 343–347.

15. Кобелев В.М., Захарченко Ю.В. Теоретичні та методологічні основи формування стратегії розвитку підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 42. С. 297-303.

16. Корнеева Т.Ю., Никитин С.А. Цели и стратегии развития предприятий, их классификация и системный подход к их формированию. Известия Тульского государственного университета. 2010. № 1(1). С. 195-204.

17. Македон В.В. Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2013. Вип. 1(1). С. 369-373.

18. Мартиненко М.М., Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент. К.: "Каравелла". 2006. 320 с.

19. Пашенко О.П. Теоретичні аспекти стратегічного управління розвитком підприємства. Дата оновлення: 03.05.2019. https://km-news.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2012/10/rozdil-2_.pdf (дата звернення: 03.04.2019)

20. Пипко Е.Г. Формирование стратегии предприятий сферы сервиса на рынке деловых услуг. Вестник Самарского государственного экономического университета. 2010. № 1(63). С. 64-68.

21. Погорелов Ю.С. Способи розвитку підприємства: умови та результативність використання. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2017. № 1. С. 76-84.

22. Раєвська О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі. Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. 496 с.

23. Рувльєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент. К.: Центр учбової літератури, 2011. 312 с.

24. Рябушиць Ю. Поняття стратегії розвитку підприємства. Дата оновлення: 04.04.2019. <http://www.srw.kspu.edu/?p=641> (дата звернення: 04.04.2019)

25. Соколенко В.А., Бондаренко О.М. Сутність та види стратегії розвитку. Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. Вісник НТУ «ХПІ». 2015. № 53(1162). С. 70-74.

26. Старшинова Т.А., Перепелица Н.М. О классификации стратегий предприятия. Вестник ТвГУ. 2016. № 1. С. 134-139.

27. Терешкина Н.Е. Формирование стратегии развития малых транспортных предприятий. К.: Науковий світ, 2005. 160 с.

28. Трухан О.Л. Змістовна сутність поняття «стратегія підприємства»: суперечливості поглядів. Вісник ЖДТУ. 2010. № 1(51). С. 236-241.

29. Туленков Н. Ключевая позиция стратегического менеджмента в организации. Проблемы теории и практики управления. 1997. № 4. С. 104-107.

30. Тур О.В. Формування поняття стратегія розвитку підприємства. Інтелект XXI. 2015. № 4. С. 38-45.

31. Хацер М.В. Стратегія розвитку підприємства в умовах нестабільності економіки держави. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2014. № 3. С. 109-112.

32. Цопа Н.В., Галушко Е.С. Галушко С.А. Формирование стратегии управления развитием строительного предприятия. Культура народов Причерноморья. 2013. № 260. С. 355-360.
33. Шеховцева Л.С. О некоторых понятиях стратегического управления. Менеджмент в России и за рубежом. 2002. № 6. С. 34-41.
34. Шершньова З.Є. Стратегічне управління. К.: КНЕУ, 2004. 699 с.
35. Chandler A.D.Jr. Strategy and Structure Chapters in the History of the American Industrial Enterprise. Cambridge, Mass.: M. I. T. Press, 1962. 463 p.
36. Johnson G., Scholes K., Whittington R. Exploring Corporate Strategy. New Jersey: Prentice Hall, 2007. 664 p.
37. Mintzberg H., Alstrend B., Lempel J. Schools strategies. St. Petersburg: Peter; 2000. 98 p.
38. Porter M.E. Competitive advantage. Creating and Sustaining Superior Performance. New York: The Free Press, 1985. 658 p.
39. Мельник Л. Г. Фундаментальные основы развития. Сумы: ИТД "Университетская книга", 2003. 288 с.
40. Терешкина Н.Е. Формирование стратегии развития малых транспортных предприятий. К.: Науковий світ, 2005. 160 с.
41. Бланк И. Торговый менеджмент. К.: Украинско-Финский институт менеджмента и бизнеса, 1997. 408 с.
42. Винокуров В.А. Организация стратегического управления на предприятии. М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. 458 с.
43. Aaker D. A. Strategic Market Management. Bristol: John Wiley & Sons, 2004. 392 p.
44. Kotler Ph., Keller K.L. Marketing Management. New Jersey: Prentice Hall, 2012. 812 p.
45. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання. К.: КНЕУ, 2000. 360 с.
46. Крук М. Разработка корпоративных стратегий компании. ЭКО. 2001. № 6. С. 112-117.
47. Соловьев В.С. Стратегический менеджмент. Ростов-на-Дону: Феникс; Новосибирск: Сибирское соглашение, 2002. 448 с.

References:

1. Alekseeva N. Classification of basic enterprise growth strategies. Bulletin of the Eastern European University of Economics and Management. 2012. Iss. 3 (13). Pp. 71-80.
2. Andreeva A. Types and elements of enterprise development strategy. VUiT Journal. 2010. №20. Pp. 186-192.
3. Ansoff I. Strategic Management; trans. with English. ed. LI Evenko. M.: Economics, 1989. 519 p.
4. Balanovich A. Theoretical and methodological principles of formation of enterprise development strategies. Scientific Bulletin of Kherson State University. 2014. Vol. 8. Part 2. Pp. 77-81.
5. Vinichenko E. Comparative characteristics of basic enterprise development strategies. European vector of economic development. 2015. No. 2 (19). Pp. 40-52.
6. Vikhansky O. Strategic management. M.: Economist, 2015. 284 p.
7. Gud O. Enterprise development strategy: essence and classification. Economy and society.

2018. Vip. 18. Pp. 346-352.

8. Denisyuk I. The strategy of development of the food industry enterprise: economic essence. Economic analysis. 2013. Vyp. 12. Part 3. Pp. 112-115.

9. Dergousova A. Concerning the definition of the essence of the concept of a strategy for the development of a transport enterprise. Economics and management of enterprises of machine-building industry: problems of theory and practice. 2010. № 4 (12). Pp. 88-101

10. Dovgan L., Karakay Y., Artemenko L. Strategic management. K.: Center for Educational Literature, 2009. 440 p.

11. Doyle P. Management: strategy and tactics: trans. with English. St. Petersburg: Peter, 1999. 560 p.

12. Zbarsky V. The essence of the concept of "development strategy" of a small business. Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. 2013. Vyp. 181 (6). Pp. 36-45.

13. Carloff B. Business strategy: concept, content, symbols; trans. with English. M.: Economics, 1991. 238 p.

14. Klimenko S. Formation of a risk-based enterprise development strategy. Business Inform. 2013. № 8. Pp. 343-347.

15. Kobelev V., Zakharchenko Yu. Theoretical and methodological bases of formation of enterprise development strategy. Bulletin of Economics of Transport and Industry. 2013. Vyp. 42. Pp. 297-303.

16. Korneeva TY, Nikitin SA Objectives and strategies of enterprise development, their classification and systematic approach to their formation. News of Tula State University. 2010. № 1 (1). Pp. 195-204.

17. Macedonian V. Development of industrial enterprise development strategy. Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property. 2013. Vyp. 1 (1). Pp. 369-373.

18. Martynenko M., Ignatieva I. Strategic management. K.: Caravella. 2006. 320 p.

19. Pashchenko O. Theoretical aspects of strategic management of enterprise development. Updated: 03/05/2019 https://km-news.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2012/10/rozdil-2_.pdf (accessed: 03/04/2019)

20. Pipko E. Formation of strategy of enterprises of sphere of service in the market of business services. Bulletin of the Samara State Economic University. 2010. № 1 (63). Pp. 64-68.

21. Pogorelov Y. Ways of enterprise development: conditions and efficiency of use. Economic Journal of the Odessa Polytechnic University. 2017. № 1. Pp. 76-84.

22. Raevnev O. Management of enterprise development: methodology, mechanisms, models. H.: VD "INZHEK", 2006. 496 p.

23. Ruev V., Gutkevich S. Management. K.: Center for Educational Literature, 2011. 312 p.

24. Ryabushchyts Y. The concept of enterprise development strategy. Updated: 04/04/2019. <http://www.srw.kspu.edu/?p=641> (accessed 04/04/2019)

25. Sokolenko V., Bondarenko O. The essence and types of development strategy. Actual problems of management and financial and economic activity of the enterprise. Bulletin of NTU "KPI". 2015. No. 53 (1162). Pp. 70-74.

26. Tarshinova T., Perepelitsa N. On the classification of enterprise strategies. TVCU Bulletin. 2016. No. 1. Pp. 134-139.

27. Tereshkina N. Formation of strategy for development of small transport enterprises. K.: Scientific World, 2005. 160 p.

28. Truhan O. The substantive essence of the concept of "enterprise strategy": contradictory views. ZhSTU Bulletin. 2010. No. 1 (51). Pp. 236-241.

29. Tulenkov N. The key position of strategic management in the organization. Problems of management theory and practice. 1997. № 4. Pp. 104-107.

30. Tour O. Formation of the concept of enterprise development strategy. Intelligence XXI. 2015. № 4. Pp. 38-45.

31. Hater M. Strategy of enterprise development in conditions of instability of the state

economy. Collection of scientific works of the Taurida State Agrotechnological University (Economic Sciences). 2014. No. 3. Pp. 109-112.

32. Tzopa N., Galushko E., Galushko S. Formation of a strategy for managing the development of a construction company. Culture of the peoples of the Black Sea. 2013. № 260. Pp. 355-360.

33. Shekhovtseva L. On some concepts of strategic management. Management in Russia and abroad. 2002. № 6. Pp. 34-41.

34. Shershnev Z. Strategic management. K.: KNEU, 2004. 699 p.

35. Chandler A.D.Jr. Strategy and Structure Chapters in the History of the American Industrial Enterprise. Cambridge, Mass.: M. I. T. Press, 1962. 463 p.

36. Johnson G., Scholes K., Whittington R. Exploring Corporate Strategy. New Jersey: Prentice Hall, 2007. 664 p.

37. Mintzberg H., Alstrend B., Lempel J. Schools strategies. St. Petersburg: Peter; 2000. 98 p.

38. Porter M. Competitive advantage. Creating and Sustaining Superior Performance. New York: The Free Press, 1985. 658 p.

39. Melnik L. Fundamentals of development. Sumy: ITD "University Book", 2003. 288 p.

40. Tereshkina N. Formation of a development strategy for small transport enterprises. K.: Naukovy svit, 2005. 160 p.

41. Form I. Trade management. K.: Ukrainian-Finnish Institute of Management and Business, 1997. 408 p.

42. Vinokurov V. Organization of strategic management at the enterprise. M.: Center for Economics and Marketing, 1996. 458 p.

43. Aaker D. Strategic Market Management. Bristol: John Wiley & Sons, 2004. 392 p.

44. Kotler Ph., Keller K. Marketing Management. New Jersey: Prentice Hall, 2012. 812 p.

45. Gerasimchuk V. Strategic management of enterprises. Graphical modeling. K.: KNEU, 2000. 360 p.

46. Kruk M. Development of corporate strategies of the company. ECO. 2001. No 6. Pp. 112-117.

47. Soloviev V. Strategic management. Rostov-on-Don: Phoenix; Novosibirsk: Siberian Agreement, 2002. 448 p.

Abstract.

Introduction. *The methodological aspects of strategic management are a modern tool for managing industrial development in the context of rapid transformations of the market, information, and technological, scientific and social environments. The implementation of strategic management is focused on providing development positions that are designed to ensure the long-term sustainability of business structures in particular sectors of the economy in terms of external and internal influences. The successful creation of methodologies for development strategies requires a comprehensive and objective knowledge of the characteristics of the formation and types of development strategies at the level of the subjects in the industry. Establishment of these theoretical aspects was carried out in this study through the systematization and review of the provisions of scientific sources, and the determination of the author's own approaches on certain problematic issues.*

Main part. *In the article, specific attention is paid to the study of such a component of the structural element of the phenomenon under study as "development". It is proved that this concept was studied:*

1) in the context of discussion approaches. In particular, it is noted that there are interpretations made at a general level that are not adapted to becoming economic entities. In this plane the position of interpretation of the essence of the concept of development, defined in the work of L. Melnik, is emphasized. It is stated that the author defines the essence of development as a process of growth, progress and evolutionary changes (evolution in the context of social development is implied). We have proved some superficiality and generalized nature of the

approach, and stated that equating the process of development with evolutionary processes does not sufficiently correspond to the actual state of affairs. Specifically, it is determined that the development of economic entities, linked to their independent progress, can significantly outstrip the overall evolution at the overall level of development (economic stages of development), especially when it concerns innovative economic entities in certain industries;

2) through the prism of approaches that characterize the concept in terms of essential features that objectively determine the characteristics of the process with respect to the entrepreneurial structures of certain sectors of the economy. Within the framework of interpretations formulated in accordance with objective statements, it is proved that their authors (O. Raevnev, V. Sokolenko, O. Bondarenko) determine the development of economic entities as a controlled, purposeful, substantiated process of quantitative, qualitative, quantitative transformations conditions due to adaptation to environmental conditions associated with constant progress in the direction chosen. The scientific approaches to the essence of the concept of development strategy at the point of view of their characteristics have been studied through the prism of identification of the main features (characteristics) outlined in the provisions of the works of the authors who investigated this issue (A. Dergousova, B. Tviss, I. Ansoff, I. Blank, A. Gradov, D. Aaker, R. Greminger, M. Porter, O. Pushkar, Y. Putjatin, O. Tridid, F. Kotler, Y. Lidovsky, K. Melnikova, V. Noskov, M. Kruk, V. Soloviev). In the course of the research of scientific sources, a number of essential features were identified, among which the following were highlighted: strategic goal-setting and establishing a mechanism for the realization of goals in the changing environment; a sign of revolution; separation of factors and environmental conditions of the economic system entity based on SWOT theory (strengths, weaknesses, opportunities and threats); a sign of artificiality or naturalness (authenticity, objectivity, thoroughness) of the nature of the development strategy; a sign of flexibility in strategic planning and management; variability of ways, measures for achievement of strategic goals; a certain set of rules for strategic decision making; the process of synergism (integration) of all elements of strategic management, as a sign of the strategy of development of the economic entity, which determines the achievement of the targets.

Conclusions. The presented author's list of types of development strategies of the subject of the industry is formulated on the basis of the use of comparative, analytical methods, method of systematic approach. The scientific novelty of the proposed approach is that we have taken into account the best scientific interpretations on the subject, made universal the provisions of modern scientific thought in a certain aspect of the research, indicated the innovative directions that characterize the practice of functioning of the subjects of the industry.

Key words: strategy, development, sectoral development, efficiency, classification, development strategy.

Стаття відправлена: 08.04.2020 р.

© Кононова О.Є.